

Безперечно присутню роль відіграють інформаційні ресурси і технології навчання іноземної мови (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, модульне об'єктно-орієнтоване навчальне середовище Moodle, платформа YouTube); навчальні онлайн (Kahoot, Quizlet) та веб-ресурси (British Council LearnEnglish, Coursera, BBC Learning English, engVld, Lingualeo, Duolingo, TED, DW); мультимедіапрезентації.

Формування системи методичних знань та умінь викладання іноземної мови і літератури у профільній школі орієнтовано на: збагачення поняттєво-категоріального апарату; розуміння сутності, сучасних підходів, цілей, змісту, принципів, способів, прийомів і засобів викладання іноземної мови і літератури у профільній школі; набуття практичних умінь та навичок організації освітнього процесу засобами іноземних мов з широким використанням інформаційних ресурсів; володіння сучасними інноваційними технологіями та методиками навчання іноземних мов на засадах компетентісно орієнтованого підходу, принципів диференціації й індивідуалізації навчання; розвиток творчого мислення, навичок міжособистісної взаємодії, організаційних, проєктувальних умінь, лідерських якостей; самовдосконалення та проєктування власної професійно-методичної діяльності для успішної реалізації іншомовного потенціалу із професійною метою.

Отже, проблема методичної підготовки майбутніх учителів іноземної мови і літератури до роботи у профільній школі актуалізує наукові пошуки щодо дослідження її особливостей та організації в контексті сучасних викликів і потреб освітньої галузі, профільної школи.

Юлія Коробова

канд. пед. наук, ст. викладач,

Світлана Коваленко

канд. пед. наук, доцент,

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

КУРС «АДАПТИВНЕ МОВЛЕННЯ» ЯК ВИБІРКОВИЙ КОМПОНЕНТ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ДЛЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У змісті освітніх програм 2021 року, за якими навчаються майбутні вчителі англійської мови (АМ), повинні бути враховані вимоги Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових

класів ЗЗСО», «Вчитель ЗЗСО», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» [3]. Професійний стандарт визначає умови допуску до роботи за професією, які реалізуються шляхом оволодіння здобувачами обов'язковими та вибірковими компонентами освітньої програми; моральні якості, які дозволяють виконувати професійні обов'язки; загальні та професійні компетентності вчителя ЗЗСО. Відповідно до зазначеного вище Професійного стандарту складовою мовно-комунікативної компетентності вчителя іноземної мови визначена здатність забезпечувати навчання учнів іноземної мови, а складовою предметно-методичної компетентності – здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів.

Навчальна дисципліна «Адаптивне мовлення вчителя англійської мови» спрямована на формування в майбутніх учителів АМ вмінь мовленнєвої адаптації, тобто однієї зі складових як мовно-комунікативної так і предметно-методичної компетентностей. Мовленнєва адаптація визначається як пристосування мовлення вчителя до рівня підготовки учнів з метою підвищення ефективності навчання та здійснюється шляхом модифікації мовлення вчителя, тобто його змін на різних лінгвістичних рівнях. Оволодіння майбутніми вчителями АМ вміннями мовленнєвої адаптації є ефективним шляхом оптимізації підготовки здобувачів вищої освіти у ЗВО.

Вивчення курсу «Адаптивне мовлення вчителя англійської мови» розпочинається на другому році навчання та передбачає послідовність та наступність у вивченні матеріалу впродовж усіх років навчання і ґрунтується на знаннях, уміннях та навичках, набутих студентами під час вивчення протягом першого року навчання таких навчальних дисциплін: «Практика англійського усного і писемного мовлення», «Практична фонетика англійської мови», «Практична граматики англійської мови».

Даний курс розроблено на основі дисертаційного дослідження, в якому теоретично обґрунтовано, розроблено й експериментально перевірено методику навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів АМ [1]. Курс передбачає ознайомлення студентів зі шляхами модифікації мовлення вчителя на різних лінгвістичних рівнях та на рівні дискурсу; головними функціями адаптивного мовлення вчителя на уроці. Розроблено методичні рекомендації

щодо використання комплексу вправ для формування вмінь мовленнєвої адаптації у майбутніх учителів АМ [2].

Успішне формування та розвиток умінь професійно орієнтованого говоріння у студентів ЗВО для більш ефективного виконання ними професійних функцій учителя АМ на уроці може реалізовуватися в результаті впровадження розробленої методики навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів на заняттях із ПУПМ і створеної моделі організації навчання мовленнєвої адаптації. Досягнення мети навчання мовленнєвої адаптації забезпечується підсистемою професійно орієнтованих вправ, яка складається з чотирьох груп для формування вмінь мовленнєвої адаптації на фонетичному, лексичному, синтаксичному рівнях та вмінь комплексної мовленнєвої адаптації.

Розвиток умінь мовленнєвої адаптації доцільно здійснювати у процесі «мікротренінгу» (*microteaching*), який визначається як перспективна організаційна форма практичної професійної освіти студентів, що відображує основні положення рефлексивної діяльності майбутнього вчителя, та шляхом упровадження в навчальний процес таблиць спостереження за виконанням підготовлених професійно орієнтованих вправ. Таблиці спостереження дозволяють студентам фокусувати увагу на певних аспектах окремого етапу навчання, застосовувати здобуті знання та вміння мовленнєвої адаптації під час само- та взаємоаналізу виконання підготовлених вправ, самостійно структурувати та узагальнювати навчальну інформацію.

Покращення сприйняття навчальної інформації учнями на уроці забезпечується такими ефективними модифікаціями мовлення вчителя ІМ: 1) на фонетичному рівні: використання різних видів наголосу, пауз; зміни інтонації; 2) на лексичному рівні: перефразування слів; 3) на синтаксичному рівні: спрощення структури речення, сурядний зв'язок; уникання скорочень слів і вживання прислівників перед дієсловами; 4) на рівні дискурсу: формулювання питання-стимулу у формі відкритого спеціального або демонстраційного запитання; використання після спеціального запитання додаткового альтернативного або неповного запитання; вживання часткових повторень, різних способів перевірки розуміння. Більш високий рівень доступності усної навчальної інформації досягається шляхом застосування вмінь комплексної мовленнєвої адаптації, тобто адаптації мовлення вчителя одночасно щонайменше на двох із

чотирьох зазначених вище лінгвістичних рівнях для забезпечення фасилітації процесу навчання окремого учня або класу в цілому.

Відповідно до основних функцій мовлення вчителя ІМ на уроці навчання мовленнєвої адаптації повинно бути спрямоване на формування та розвиток 6 груп умінь мовленнєвої адаптації на фонетичному, лексичному, синтаксичному рівнях та умінь комплексної мовленнєвої адаптації: 1) адаптивні вміння організації; 2) адаптивні вміння оцінювання та корекції; 3) адаптивні вміння стимулювання; 4) адаптивні вміння фасилітації; 5) адаптивні вміння інформування; 6) адаптивні вміння контролю розуміння учнями завдання та контролю його виконання (усього 24 групи умінь).

Навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів АМ характеризується кращими результатами за умови організації навчання із застосуванням письмової рефлексії під час проведення мікротренінгу та самооцінювання ступеня володіння вміннями мовленнєвої адаптації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коробова Ю. В. Методика навчання майбутніх учителів англійської мови мовленнєвої адаптації : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2018. 443 с.
2. Коробова Ю. В. Методичні рекомендації щодо організації навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів англ. мови : для викладачів та студентів факультетів іноземних мов пед. інститутів та університетів. Суми, 2016. 58 с.
3. Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 2736 від 23.12.2020 р. Здобуто з: https://osvita.ua/doc/files/news/787/78704/Nakaz_2736__3_.pdf

Світлана Король

*Доцент, канд. пед. наук,
Хмельницький національний університет*

ФОНЕТИЧНЕ ОПРАЦЮВАННЯ МОДАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ НА ЗАНЯТТІ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Навчання іноземної мови, в тому числі німецької, неодмінно пов'язано з вивченням її граматичних та фонетичних особливостей. Фонетична складова німецької мови розглядалась у наукових доробках О. Гавриш [1], Р. Потапової [2], Л. Прокопової [3]. Змістовність мовлення та його виразні можливості полягають не лише у його словниковому складі та багатогранності граматичних структур, а також у його звучанні та інтонаційній гнучкості. Модальні